

Несин Ю.Н.

ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ ПРИМЕНЕНИЕ КОМИКСОВ НА КУРСАХ
ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ УЧИТЕЛЕЙ ВО ФРАНЦИИ

В статье освещены отдельные современные педагогические средства, которые содействуют оптимизации процесса обучения, определены основные преимущества педагогического использования комиксов, предложены варианты работы с комиксами на курсах повышения квалификации учителей во Франции. На основе последних исследований и публикаций французских и отечественных учёных в этой области подчёркнуто, что проблема своевременного педагогического использования комиксов остаётся открытой. На конкретных примерах раскрыта целесообразность совместной работы в системе «учитель – ученик», доказана важность её внедрения как действенного аудиовизуального средства в общем процессе обучения французскому языку.

Ключевые слова: педагогические средства, комиксы, компетенции, курсы повышения квалификации.

Nesin Y.M.

PEDAGOGICAL USE OF COMICS AT TEACHERS' REFRESHER TRAINING COURSES IN FRANCE

The article outlined contemporary pedagogical means that optimize the process of teaching, determined the main advantages of pedagogical use of comics; the author suggested variants of work with comics at teachers' refresher training courses in France. On the basis of the latest researches and publications of French and national scholars it is pointed that the problem of opportune pedagogical use of comics is still open. The expediency of cooperation in the system «teacher – pupil» is exposed based on real-life situations, the significance of its inculcation as an effective audio and visual means into a process of French language teaching is proved. The article described the origin of comics, the history of its development, the authors of comics; the definition «comics» is also given. The author mentioned numerous French magazines for youth, the main characters of French cartoons, drawings. The article accented its attention on the readiness of French pedagogical magazines to borrow foreign (English) characters and inculcate them into the educational process. During joint work of teachers and pupils the latter ones analyze, pick out, match, change, add, exclude, try to think in the non-standard and creative ways. The article exposed essential advantages of use of comics. There are at least six benefits, and the most significant among them is feedback. The use of comics can make lessons brighter. The emotional sphere of pupils can lead them to the creation of their own comics, projects, drawings, portfolios.

Key words: pedagogical means, comics, competences, refresher training courses.

УДК 378.81.111

Остапенко С.А.*

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ НАВИЧОК ТВОРЧОГО ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ
НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті розглядаються основні види навичок писемного мовлення та різноманітні вправи, які застосовуються в процесі навчання писемного мовлення на заняттях з англійської мови. Запропонована низка вправ не потребує тривалої підготовки і є доволі легкою для виконання студентами. Використання запропонованих вправ надає можливість поєднати автентичну комунікацію з досвідом та інтересами студентів. Автор наголошує на специфічних принципах проектування технологій писемного мовлення та доходить висновку, що писемне мовлення слід розглядати як процес дослідження та можливість для осіб, які вивчають мову, розвинути впевненість та креативність в процесі використання мови.

Ключові слова: писемне мовлення, творчість, технологія, автентична комунікація, проектування, корегування, інтерактивний, асоціації.

* © Остапенко С.А.*

Сучасні інтеграційні процеси зумовлюють зростання інтересу до вивчення іноземних мов і відповідно стимулюють пошуки нових підходів, більш ефективних методик навчання. Основою освіти 21 століття є розвивальна, культуротворча домінанта, виховання відповідальної, здатної до самоосвіти й саморозвитку особистості, яка вмє критично мислити, опрацьовувати різноманітну інформацію, використовувати набуті знання і вміння для творчого розв'язання проблем.

Проблема навчання творчого писемного мовлення англійською мовою є досить актуальною, оскільки її вирішення безпосередньо пов'язане з одним із основних завдань сучасної філософії освіти – формування творчої особистості. Включення креативного письма до навчання студентів творчого писемного мовлення є одним з пріоритетних напрямів у системі навчання студентів іноземної мови у ВНЗ на сучасному етапі розвитку суспільства. Але необхідно зазначити, що студенти не володіють на належному рівні інструментарієм формування та розвитку креативного мислення, і відповідно не вмють формулювати та висловлювати письмово свої асоціації, переживання, навички згортання та розширення інформації.

Мета статті – розкрити специфіку методів та прийомів навчання творчого писемного мовлення, запропонувати різноманітні вправи для розвитку креативного мислення та писемного мовлення на заняттях з англійської мови.

Проблема креативності знайшла своє відображення в дослідженнях вітчизняних і зарубіжних науковців – Д. Богоявленської, Л. Виготського, В. Загвязинського, І. Лернера, В. Моляка, Б. Кедрова, Я. Пономарьова, В. Роменець, В. Пушкіна, С. Рубінштейна, С. Сисоєвої, В. Сухомлинського, М. Ярошевського, Дж. Гілфорда, С. Меднік, П. Плсека, Е. Торренса та ін. Її розглядають крізь призму чотирьох основних аспектів – креативного процесу, креативної особистості, креативного продукту і креативного середовища.

В Україні питанню розвитку креативності присвячено дослідження Н. Гузій, Л. Засекіної, Л. Мільто, В. Рибалка, С. Сисоєвої, у яких представлено певні підходи до розв'язання цієї проблеми: методологічний аналіз; критерії тестування; стимули до педагогічної творчості; окремі методи, прийоми та дослідно-пошукові програми формування творчої особистості.

Тракування креативності як процесу розвитку писемного мовлення, що є предметом нашого дослідження, знаходимо у працях Дж. Гілфорда, С. Медніка, Е. Торренса, Д. Трефорінджера, Д. Богоявленської та ін.

Посилення тенденцій глобалізації, які поширюються у усьому світі, змінило статус і функції іноземної мови. Мова стала інструментом, що дозволяє людині краще орієнтуватися у навколишньому середовищі; вона допомагає створювати нові світові знання. Соціальне замовлення суспільства щодо іноземної мови почало виражатися перш за все в умінні використовувати цю мову в реальній комунікації. Серед розмаїття форм комунікації писемне мовлення займає виключно важливе місце в сучасному світі. Актуальність писемного мовлення визначається ще й тим, що згідно з Державним освітнім стандартом метою навчання іноземної мови разом з говорінням, аудіюванням, читанням є і письмо.

Під творчим писемним мовленням розуміється комплекс навичок та умінь коректного в орфографічному, структурному та змістовому планах написання оригінальних письмових робіт. Під «навчанням креативного письма» розуміють вправи продуктивного характеру різного ступеня складності, різні за формою та змістом (наприклад, ігрові форми).

Викладачеві необхідно взяти до уваги різноманітні специфічні принципи проєктування технологій писемного мовлення, а саме [1]:

1. Сукупні дії «добрих» письменників. Кожному студентові необхідно розглянути різноманітні дії, які роблять «майстерні» письменники, і визначити, чи обрана технологія містить риси цих видів діяльності.

2. Баланс процесу та результату. Оскільки писемне мовлення – творчий процес і зазвичай вимагає неодноразового укладання чорнових варіантів, поки не буде створено ефективного результату, викладачеві слід упевнитись, що студенти ретельно пройшли відповідні стадії у процесі роботи.

3. Основа для культурного / літературного супроводу. Це означає, що існують певні розбіжності між рідними традиціями студентів та тими, яких намагається навчити викладач. Отже, йому слід спробувати допомогти студентам зрозуміти, з чим саме їх ознайомлюють, а потім – залучити до використання прийнятої англійської риторики.

4. Поєднання читання та писемного мовлення. Якщо точно зазначити, студенти навчаються писати частково шляхом вивчення того, що вже написано. Таким чином вони вивчають писемне слово шляхом спостереження або читання.

5. Забезпечення якнайбільшої кількості автентичного писемного мовлення. Чи є писемне мовлення справжнім, чи для показу, воно має бути автентичним: цілі писемного мовлення мають бути ясними студентам, аудиторія висловлюється публічно, і є принаймні намір повідомити значення.

6. Укладання власних технологій щодо трьох етапів – попередньої роботи над писемним мовленням, написання чорнових варіантів та перегляду. Підходи до процесу писемного мовлення мають бути визначені на кожному з трьох етапів писемного мовлення.

7. Пропозиція технологічних прийомів, які є найбільш інтерактивними. Немає жодного сумніву, що процесуально-орієнтований підхід до навчання писемного мовлення є інтерактивним, так само як і зосередженим на студентові. Технологічні прийоми навчання писемного мовлення, які фокусуються на цілях інших ніж композиція, є також предметом застосування інтерактивних принципів. Спільна робота в групах, «мозкова атака», аналіз є нескладними та успішними як частина багатьох технологічних прийомів, сконцентрованих на писемному мовленні.

8. Точне застосування методів реагування та корегування письма студентів. виправлення помилок у писемному мовленні студентів може здійснюватися різними шляхами. Обробка помилок може розпочатися зі стадії відбору (проектування) та виправлення (перевірки), під час яких більш підходящим є розгляд помилок серед декількох особливостей усього процесу реагування на писемне мовлення студентів.

9. Чітке інструктування студентів щодо риторичних, формальних умовностей писемного мовлення. Кожен тип писемного мовлення має свої формальні риси. У такому випадку застосування читання для розвитку писемного мовлення буде в нагоді. Для академічного писемного мовлення, наприклад, деякі риси англійського риторичного дискурсу, які використовуються для пояснень письменники, пропонують рішення, дебати та обговорення.

Отже, писемне мовлення як важлива частина вивчення мови є безсумнівно розумовим видом діяльності, що вимагає достатньої кількості часу подумати на специфічну тему, проаналізувати та систематизувати первісні знання. Без практики писемного мовлення у студентів виникають труднощі у досягненні поставлених цілей.

Надто часто ми припускаємо, що після надання студентам первинного стимулу для підняття інтересу до теми, що вивчається, ми можемо залишити їх, щоб завершили письмове завдання самотужки. Як було зазначено вище, навіть професійні письменники повинні складати плани, користуватися нотатками, розмірковувати над питаннями, складати декілька чорнових варіантів перш ніж завершити свою роботу. Відповідно студенти, які все ще вивчають процес мислення через писемне мовлення, потребують допомоги викладача, щоб структурувати та організувати свої ідеї. Така допомога має

надаватися у вигляді вправ, що допоможуть викладачеві отримати задоволення від сумісної діяльності шляхом прояву креативних здібностей до писемного мовлення. Вони не стосуються правильності, а більше того, як бути самим собою. Ці завдання допоможуть викладачеві отримати інформацію про студентів у письмовому вигляді, а студенти отримають знання про креативне писемне мовлення. Розглянемо декілька таких вправ [6; 7].

«Від абстрактного до конкретного» містить низку коротких видів діяльності, які надають студентам практику використання конкретних та абстрактних слів. У кожній частині цієї вправи абстрактне речення залишається незакінченим. Завдання студентів – завершити слова або фрази. Наприклад, «Свобода – це сандалі та роба / чорний президент / відкриті двері».

«Питання без відповідей» навчає точного та оригінального опису, який є основою для творчого писемного мовлення. Ці вправи мають за мету натренувати студентів у розширенні їх концепцій щодо звичайних, знайомих понять і висловлювати їх «свіжим, незіпсованим» шляхом. Студенти намагатимуться дати відповіді на «питання без відповідей», надаючи основу для своїх ідей. Потім необхідно запропонувати студентам скласти свої десять подібних запитань. Якщо можливо, запропонуйте студентам у парах дати відповідь на кожне з них.

«Мозкова атака» означає укладання на папері списку ідей щодо зазначеної теми. Такі вправи застосовуються для збору ідей. Чим більше їх у студентів, тим більше шансів отримати найкращі. Потім кожен студент має запропонувати якомога більше сфер застосування цих ідей. Це покаже, якими креативними можуть бути студенти.

«Кольорові асоціації» – це вправи, при виконанні яких студенти асоціюють кольори із конкретними речами, пояснюючи свій вибір, або навпаки – про що кольори змушують думати студентів. Можливо одні кольори нагадають їм про абстрактні поняття – такі, як сум або щастя, або конкретні предмети. Ідеї студентів мають бути оригінальними.

«Комбінації слів» – тип вправ, які нагадують, що змістовна комбінація слів робить писемне мовлення доречним, цікавим та з уявою. Завдання полягає в тому, щоб написати речення, використовуючи всі надані слова. Речення можуть бути як довгими, так і короткими, але повинні мати сенс. Зауважте студентам, що не слід зосереджуватись на першому словосполученні, а перебрати всі можливі варіанти.

Використовуючи ці серії вправ, викладач не лише більше дізнається про своїх студентів, а й буде в змозі створити нові завдання, спрямовані на розвиток їх творчого писемного мовлення.

Крім вищезазначених вправ можна запропонувати ще одну серію засобів [4]. Але для їх виконання групі учасників необхідно мати практику щодо відбору необхідного засобу, а також доречності його використання. Слідуючи наданому керівництву, викладач зрозуміє, що вони і вимагають критичного розгляду, і є корисними.

«Пряме порівняння». У нашому повсякденному спілкуванні ми часто робимо пряме порівняння двох не подібних одне одному предметів. Ми маємо за мету уточнити пояснення. Зазвичай таке порівняння вводиться словами like або as. Наприклад, у дівчини щоки «як троянди» (cheeks like roses). Багато з таких порівнянь є зараз шаблонними. Іншими словами, їх застосовують настільки часто, що вони стали вже зтертими – неоригінальними та неефективними. Запропонуйте студентам завершити фрази, додаючи слова або словосполучення, які роблять оригінальні але осмислені порівняння.

«Персоніфікація» – це надання тварині або предмету людських якостей – таких, як мислення або почуття. Багато письменників використовують цей прийом, щоб надати своїй роботі експресивності. Запропонуйте студентам написати уривок або вірш, в якому ви є якимось предметом або твариною.

«Перебільшення». Дуже часто ми робимо перебільшення, щоб досягти поставленої мети. Пригадайте, як ви розповідали друзям, що не спали всю ніч готуючись до іспиту. Попросіть студентів написати твердження, де б вони для досягнення кращого розуміння зробили б перебільшення.

«Очевидна суперечність». Ось декілька виразів, які на перший погляд не мають сенсу. Однак якщо добре подумати, можна уявити ситуації, які можуть їх пояснити. Наприклад, *sad laughter* / сумний сміх – сміх із ввічливості в той час, як почувашся нещасливим з приводу чогось

Запропонуйте студентам скласти десять фраз з очевидними суперечностями, а потім обмінятися списками з однокласниками для написання пояснень.

Наступна група вправ надає викладачеві та студентам практику письмових описів. Щоб зробити такі завдання більш ефективними, пропонуємо звернутися до п'яти основних видів сенсорного сприйняття. Процес виконання подібних завдань залучає використання описів, які роблять акцент лише на одному виді сенсорного сприйняття, хоча можуть бути згадані й інші. І лише в останньому завданні студенти мають поєднати всі п'ять видів в одному описі. Для цього можливе використання матеріалу, що вже був створений у попередніх письмових роботах. Звичайно, викладачі можуть також вдосконалити свої попередні ідеї, щоб створити новий матеріал для сесії [3].

«Зорове сприйняття». Коли письменник описує щось, він повинен «освіжити» зорове сприйняття для читачів. Якнайконкретніше він повинен описати всі ті речі, які роблять відчуття живим і реальним. Опис не стане живим, поки надання деталей не змусить читача побачити картину, яку ви «намалювали». Запропонуйте студентам обміркувати фрази та речення про кожний предмет. Потім необхідно описати всі можливі деталі так, щоб читач побачив предмет таким, яким бачите його ви.

«Слухове сприйняття». Більшість з нас залежать від зорового сприйняття, а інші, включаючи слух, не розвинені належним чином. Будьте готовими слухати уважніше, щоб бути в змозі написати про те, як речі звучать. Напишіть слово, фразу або речення до кожного звучання. Необхідно змусити читача почути звук, що лунає у вашому мозку.

«Дотикове сприйняття». Ця вправа подібна до двох попередніх. Дайте студентам завдання описати предмети, користуючись лише тими якостями, які читач міг би відчувати на дотик. Вони можуть скористатися будь-яким літературним засобом для опису того, якими є предмети, коли до них торкаються.

«Сприйняття на смак». Сприйняття на смак та на запах тісно пов'язані. Після креативного опису того, як щось смакує, читач відчує голод. Для цього прочитайте партнерові лише ваш опис, не називаючи предмет. Як подальшу роботу запропонуйте студентам написати ресторанне меню.

«Поєднання разом». Фінальне завдання – написати уривок, створюючи картину дійства. В описі необхідно звернутися до всіх видів сенсорного сприйняття (включити в опис кожне хоча б один раз). Читач має відчувати, що він перебуває саме в тому оточенні, яке описане в уривку.

Таким чином, вище представлено ідеї щодо вільних письмових видів діяльності з мінімальним контролем з боку викладача. Писемне мовлення слід розглядати як можливість для тих, хто вивчає мову, розвинути в собі впевненість та креативність. Креативне писемне мовлення надає студентам шанс вільно експериментувати з мовою і допомагає творити. Це можна закріпити та використовувати при виконанні широкого спектру альтернативних письмових завдань. Обґрунтуванню їх змісту можуть бути присвячені подальші наукові дослідження.

Література:

1. Brown H. Douglas. Teaching by principals: an interactive approach to language pedagogy / H. Douglas Brown. – L. : Pearson Education Limited, 2007. – 569 p.

2. Burt A. The A to Z of Correct English / Angela Burt. – Oxford : How to books Ltd, 2002. – 205 p.
3. Ellis R. Understanding Second Language Acquisitions / Ron Ellis. – NY : Oxford University Press, 2000. – 327 p.
4. Evans V. Successful Writing / Virginia Evans. – L. : Express Publishing, 2006. – 152 p.
5. Kane S. Tomas. Essential Guide to Writing / S. Tomas Kane. – NY : Berkley Books, 2000. – 446 p.
6. Maley A. Short and Sweet: short texts and how to use them / Alan Maley. – L. : Penguin Books, 1994. – 160 p.
7. Olson F. Judith. Writing Skills Success in 20 Minutes / F. Judith Olson. – NY : Learning Express, 2005. – 182 p.
8. Oshima A., Hogue A. Introduction to Academic Writing / Alice Oshima, Ann Hogue. – L. : Longman, 2007. – 221 p.
9. Shrum L. Judith. Teacher's handbook: Contextualized language Instruction / L. Judith Shrum. – NY : Berkley Books, 2009. – 510 p.

Остапенко С.А.

ПУТИ РАЗВИТИЯ НАВЫКОВ ТВОРЧЕСКОЙ ПИСЬМЕННОЙ РЕЧИ НА ЗАНЯТИЯХ ПО АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ

В статье рассматриваются основные навыки письменной речи и различные виды упражнений, которые используются для ее изучения на занятиях по английскому языку. Предложенные виды заданий не требуют длительной подготовки и являются довольно легкими для выполнения студентами. Использование этих заданий дает возможность соединить аутентичную коммуникацию с опытом и интересами студентов. Автор акцентирует внимание на специфических принципах проектирования технологий письменной речи и приходит к выводу, что письменную речь необходимо рассматривать как процесс исследования и возможность для обучаемых развить уверенность и креативность в процессе использования языка.

Ключевые слова: письменная речь, творчество, технология, аутентичная коммуникация, проектирование, коррекция, интерактивный, ассоциации.

Ostapenko S.A.

WAYS OF CREATIVE WRITING SKILLS DEVELOPMENT IN TEACHING ENGLISH

The article deals with creative writing basic skills and different types of exercises which are widespread in the process of teaching English. Activities offered by the author don't require long preparations and are rather easy for the students to complete. Among them are «From Abstract to Concrete», «Answerless Questions», «Brainstorming», «Colour association», «Word Combinations», «Expressed Comparison», «Personification» and others. The use of such exercises gives an opportunity to combine authentic communication with students' experience and interests. The author highlights specific principles for designing writing techniques: Incorporate practices of «good» writers; Balance process and product; Account for cultural / literary backgrounds; Connect reading and writing; Provide as much authentic writing as possible; Frame your techniques in terms of previewing, drafting, and revising stages; Strive to offer techniques that are as interactive as possible; Sensitively apply methods of responding to and correcting your students' writing; Clearly instruct student on the rhetorical, formal conventions of writing. In conclusion the author points out that writing is an important part of language learning and should be seen as a process of exploration and chance for learners to develop their confidence and creativity in language use. Without writing practice students have difficulties in achieving their goals.

Key words: writing, creativity, techniques, authentic communication, designing, responding, correction, interactive, senses, associations, drills, skills.